

Istungidokument

6.7.2015

B8-0680/2015

RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

komisjoni asepresidendi ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja avalduse alusel

vastavalt kodukorra artikli 123 lõikele 2

olukorra kohta Jeemenis
(2015/2760(RSP))

**Alyn Smith, Barbara Lochbihler, Michel Reimon, Bodil Valero,
Igor Šoltes**
fraktsiooni Verts/ALE nimel

**Euroopa Parlamendi resolutsioon olukorra kohta Jeemenis
(2015/2760(RSP))**

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioone 2201 (2015), 2204 (2015) ja 2216 (2015) Jeemeni kohta ning ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 2140 (2014), millega kehtestatakse sanktsioonid,
 - võttes arvesse ÜRO Jeemeni ekspertide rühma 20. veebruari 2015. aasta aruannet, mis koostati vastavalt ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonile 2140 (2014),
 - võttes arvesse viie isiku – nimelt al-Houthi mässuliste väepealike Abd Al-Khaliq Al-Huthi ja Abdullah Yahya Al Hakimi, al-Houthi mässuliste liidri Abdumalik Al-Houthi ning endise presidendi Ali Abdullah Salehi ja tema poja Ahmed Ali Abdullah Salehi – suhtes kehtestatud varade külmutamist ja reisikeeldu,
 - võttes arvesse Euroopa välisteenistuse pressiesindaja 20. märtsi, 26. märtsi, 1. aprilli, 26. aprilli ja 9. juuni 2015. aasta avaldusi olukorra kohta Jeemenis,
 - võttes arvesse nõukogu 20. aprilli 2015. aasta järeldusi Jeemeni kohta,
 - võttes arvesse ÜRO peasekretäri asetäitja humanitaarküsimustes Stephen O'Brieni 25. juunil 2015 tehtud märkusi Jeemeni kohta,
 - võttes arvesse kodukorra artikli 123 lõiget 2,
- A. arvestades, et Jeemeni praeguse kriisi on põhjustanud järjestikuste valitsuste suutmatus vastata Jeemeni elanike õigustatud püüdlustele demokraatia, majandusliku ja sotsiaalse arengu, stabiilsuse ja julgeoleku poole; arvestades, et pikaajalise presidendi Ali Abdullah Salehi tagasiastumisele järgnenud läbikukkunud võimu üleminek asepresident Abd-Rabbu Mansour Hadile on loonud tingimused vägivaldse konflikti puhkemiseks, sest süstemaatiliselt on eiratud riigi paljude hõimude vahelisi pingeid ning ulatuslikku kindlusetust ja majanduslikku paigalseisu;
- B. arvestades, et 2013. aasta märtsis algatas Pärsia lahe koostöönõukogu ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 2051 (2012) toel riigisisese dialoogikonverentsi, millega nähti ette kukutatud presidendi Ali Abdullah Salehi tagasiastumine ja mille üleminekudialoogi protsess leidis aset Sanaas, kuid mis lõppes 2014. aasta jaanuaris, kui pealinnas Sanaas mõrvati teel konverentsile al-Houthi mässuliste esindaja riigisisel dialoogikonverentsil Ahmed Sharif Al-Din, mis oli teine al-Houthi mässuliste esindaja mõrv ja suurendas pingeid al-Houthi mässuliste ja valitsusmeelsete jõudude vahel;
- C. arvestades, et huuthidest elanikkonnaosa ja Jeemeni keskvalitsuse vahelisel konfliktil on ajaloolised juured, mis tulenevad osaliselt huuthide rahulolematusest diskrimineerimise ja püüdlustega levitada Jeemenis vahhabismi õpetust; arvestades, et esimene

relvakonflikt leidis aset juba 2004. aastal, ning arvestades, et Saudi Araabia ja USA õhurünnakuid on samuti korraldatud vähemalt alates 2009. aastast;

- D. arvestades, et poliitilise kaasamise puudumine lõi tingimused riigi põhjaosast pärinevate al-Houthi mässuliste esilekerkimiseks, kes on valitsemis- ja julgeolekuvaakumit ära kasutades hakanud alates Sanaa vallutamisest 2014. aasta septembris riiki süstemaatiliselt enda valdusesse võtma; arvestades, et Jeemeni õiguspärane president Abd-Rabbu Mansour Hadi põgenes seetõttu Saudi Araabiasse ja viibib sellest alates Ar-Riyādis;
- E. arvestades, et reageeringuna al-Houthi mässuliste edasiliikumisele alustas Saudi Araabia juhitud Araabia riikide koalitsioon Jeemenis 26. märtsil 2015 sõjalist operatsiooni Otsustav Torm, et saada tagasi Ansar Allahi (ülekaalus al-Houthi mässuliste rühmitus) vallutatud alad, taastada president Abd-Rabbu Mansour Hadi võim ning luua riigis julgeolek ja stabiilsus; arvestades, et neid eesmärke ei ole hoolimata ulatuslikest õhurünnakutest al-Houthi mässuliste positsioonide vastu siiani saavutatud; arvestades, et alates vaenutegevuse puhkemisest on tapetud on ligikaudu 3000 ja vigastada on saanud üle 10 000 inimese;
- F. arvestades, et al-Houthi relvastatud mässulised ja nendega ühinenud jõud on põhjustanud Jeemenis arvukalt tsiviilohvreid, sealhulgas kasutades õhutõrjelahingumootoreid, mis plahvatab pärast asustatud aladele langemist, surmates ja sandistades tsiviilelanikke; arvestades, et mitmel korral on Saudi Araabia juhitud sõjalise koalitsiooni õhurünnakute käigus tapetud tsiviilelanikke, rikkudes sellega rahvusvahelist humanitaarõigust, mis kohustab võtma kõiki võimalikke meetmeid, et hoida ära tsiviilohvrid või hoida nende arv võimalikult väike;
- G. arvestades, et lisaks õhurünnakutele on Saudi Araabia kehtestanud Jeemenile mereblokaadi, millel on olnud tsiviilelanikkonna jaoks laastavad tagajärjed, sest praegu vajab 22 miljonit inimest ehk 80 % elanikkonnast hädasti toitu, vett ja meditsiinitarbeid; arvestades, et ÜRO on kuulutanud Jeemenis välja kõrgeima taseme humanitaarkatastroofi ning on hoiatanud, et riik on näljahädast vaid ühe sammu kaugusel, samas kui maailma toiduabi programm on hoiatanud, et ligikaudu 12 miljonit inimest kannatavad juba nälga, mis põhjustab tervele laste põlvkonnale püsivaid füüsilisi ja vaimseid kahjustusi;
- H. arvestades, et Stockholmi Rahvusvahelise Rahu-uuringute Instituudi (SIPRI) andmetel kuuluvad Saudi Araabia sõjalised kulutused nelja suurima hulka maailmas ning 2014. aastal suurenesid tema ostud 17 %;
- I. arvestades, et ÜRO peasekretär Ban Ki-moon on nõudnud uurimise algatamist pärast seda, kui Saudi Araabia juhitud õhurünnakus tabati ÜRO Arenguprogrammi territooriumi Saadas, tekitades tõsist kahju;
- J. arvestades, et kõik konflikti osapooled on näidanud üles täielikku hoolimatust inimelu suhtes, rünnates korduvalt tsiviilinfrastruktuuri, sealhulgas haiglaid, koole, elektrijaamu ja veevarustusseadmeid;
- K. arvestades, et Jeemeni riiklik tervishoiusüsteem on saavutanud oma võimete piiri, kusjuures denguepalaviku juhtumite arv on suurenenud, krooniliste haiguste ravi on

puudulik ning elutähtsate meditsiinitarvete ja personali jõudmine sihtrühma kuuluvate inimesteni on tõkestatud;

- L. arvestades, et riigi kütusevarud on kiiresti lõppemas, ning arvestades, et see piirab juba tõsiselt abi jaotamist ning toob varsti kaasa eluohtliku veepuuduse, sest põua käes kannatava Jeemeni veevarustus sõltub täielikult kütusel töötavatest süvaveepumpadest;
 - M. arvestades, et Araabia poolsaare Al Qaeda (AQAP) on kasutanud ära poliitilise ja julgeolekuolukorra halvenemist Jeemenis, laiendades oma kohalolekut ning suurendades oma terrorirünnakute arvu ja ulatust;
 - N. arvestades, et nn Islamiriik (IS) / Da'esh on alustanud tegevust Jeemenis ning viinud läbi šiiitide mošeede vastu suunatud terrorirünnakuid, mis on tapnud sadu inimesi; arvestades, et nii AQAP kui ka IS/Da'esh kavatses kasutada ära Jeemeni puudulikku julgeolekuolukorda, et suurendada oma suutlikkust ja kavandada rünnakuid Jeemeni julgeolekujõudude, al-Houthi mässuliste ja kohalike läänemeelsete jõudude vastu;
 - O. arvestades, et jätkuv sõda ning AQAPi ja IS/Da'eshi tegevuse laienemine Jeemenis kujutavad endast otsest ohtu selle piirkonna muude riikide stabiilsusele ja julgeolekule;
 - P. arvestades, et Jeemeni vaenulike rühmituste vahel 2015. aasta juuni keskel Genfis toimunud ÜRO juhitud rahukõnelused, mida vahendas ÜRO erisaadik Ismail Ould Šeik Ahmed, ei andnud mingeid tulemusi; arvestades, et Omaan, kes keeldus osalemast operatsioonis Otsustav Torm ja kellel on lähedased suhted konflikti mõlema peamise osapooliga, juhib piirkondlikke diplomaatilisi läbirääkimisi relvarahu saavutamiseks;
 - Q. arvestades, et pärast sõja algust Jeemenis tabas UNESCO maailmapärandi nimekirja kantud Sanaa vanalinna pommirünnak; arvestades, et selle tagajärjel on pöördumatult kahjustatud või hävitatud mitmed ajaloolised hooned, mälestusmärgid, muuseumid, arheoloogiamälestised ja pühakojad;
1. kordab taas oma tugevat toetust Jeemeni ühtsusele, suveräänsusele, sõltumatusele ja territoriaalsele terviklikkusele ning seisab Jeemeni rahva kõrval;
 2. väljendab tõsist muret kiiresti halveneva poliitilise, julgeoleku- ja humanitaarolukorra pärast Jeemenis, mis jätab ainsateks valikuvõimalusteks rahu või elanikkonna suure osa nälgimise;
 3. kutsub kõiki osapooli üles lõpetama viivitamatult sõjalist vastasseisu ning nõustuma vähemalt humanitaar-vaherahuga moslemite püha kuu ramadaani ajal, et võimaldada hädavajaliku abi toimetamist elanikkonnale;
 4. mõistab hukka al-Houthi mässuliste ja endisele presidendile Salehile ustavate sõjaväeliste üksuste destabiliseerivad ühepoolsed teod ning mõistab hukka ka Saudi Araabia juhitud koalitsiooni õhurünnakud ja Jeemenile kehtestatud mereblokaadi, mis on põhjustanud juba tuhandete inimeste surma, Jeemenit veelgi destabiliseerinud, loonud soodsamad tingimused selliste terrori- ja äärmusorganisatsioonide laienemiseks, nagu IS/Da'esh ja AQAP ning veelgi teravdanud niigi äärmiselt rasket humanitaarolukorda;

5. nõuab tungivalt, et Saudi Araabia juhitud koalitsioon lõpetaks koheselt Jeemeni mereblokaadi, võimaldades täielikult taastada kaubandusliku impordi Jeemeni sadamatesse, et vältida veelgi tõsisemat näljahäda ja puudust, eriti toidu, kütuse ja meditsiinitarvete osas;
6. kutsub sellega seoses ELi, selle liikmestriike ja USA-d üles tugevdama oma survet Saudi Araabia valitsusele, et viimane keskenduks ainult selliste üksikute laevade peatamisele ja läbiotsimisele, mille puhul on põhjust arvata, et nendega veetakse ebaseaduslikult relvi;
7. kutsub liikmesriike üles peatama kogu relvade ekspordi konflikti osapooltele, sest see on vastuolus ELi ühise seisukohaga relvade ekspordi kontrolli kohta; kritiseerib eelkõige Prantsusmaa ja Ühendkuningriigi hiljuti välja kuulutatud sõjaliste kaupade eksporditehinguid Saudi Araabiaga;
8. kutsub kõiki pooli üles tagama tsiviilisikute kaitset ning hoiduma tsiviilinfrastruktuuri, eriti meditsiinarajatiste ja veesüsteemide ründamisest; nõuab tsiviilisikute tapmistest sõltumatult ja erapooletult uurimist võimalike ebaproportsionaalsete või valimatute rünnakutena, mis tahes uurimiste tulemuste avalikustamist ja sõjaõiguse tõsistes rikkumistes kahtlustatavate vastutuselevõtmist õiglase kohtumenetluse teel; rõhutab, et kõik ebaseaduslike rünnakute ohvrid ja nende pered peaksid saama täieliku hüvituse;
9. nõuab tungivalt, et kõik osapooled võimaldaksid humanitaarabitöötajatele ja humanitaarabile piiranguteta juurdepääsu, et hädavajalik abi oleks võimalik viivitamatult kõige kaitsetumate inimesteni toimetada; rõhutab, et meelevaldne humanitaarabi kohaletoomise takistamine ja tsiviilelanikkonna eluliselt tähtsatest vahenditest ilmajätmine kujutavad endast rahvusvahelise humanitaarõiguse rikkumist;
10. nõuab inimõigusi käsitleva rahvusvahelise õiguse ja rahvusvahelise humanitaarõiguse väidetavate rikkumiste sõltumatu uurimise läbiviimist;
11. rõhutab, et konfliktile saab olla vaid poliitiline, kaasav ja läbirääkimistel põhinev lahendus; nõuab seepärast tungivalt, et kõik Jeemeni osapooled püüaksid lahendada nendevahelised erimeelsused dialoogi, kompromissi ja võimu jagamise teel, mis tooks kaasa rahvusliku ühtsuse valitsuse moodustamise, et taastada rahu, vältida majanduse ja rahanduse kokkuvarisemist ning tegeleda eelseisva humanitaarkatastroofiga;
12. väljendab täielikku toetust ÜRO ja ÜRO peasekretäri erisaadiku Jeemenis Ismail Ould Šeik Ahmedi jõupingutustele algatada osapoolte vahel rahuläbirääkimised; toetab Omaani jõupingutusi relvarahu saavutamiseks al-Houthi mässuliste ja Jeemeni valitsusele ustavate vägede vahel, mis oleks esimeseks sammuks läbirääkimistel põhineva poliitilise lahenduse poole;
13. palub komisjoni asepresidendil ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgel esindajal koos liikmesriikidega koguda ÜROs kiiremas korras toetust suurele rahvusvahelisele kavale Jeemeni veevarustuse tagamiseks, kuna lisaks hädavajalikkusele võiks selline samm saada otsustavaks võimaliku rahuprotsessi eduka lõpuleviimise jaoks ja anda elanikkonnale väljavaate, et neil on võimalik põllumajandust edendada, end ära toita ja riik uuesti üles ehitada;

14. mõistab kõige karmimalt hukka IS/Da'eshi terrorirünnakud šiidi mošeede vastu Sanaas ja Saadas, mille käigus tapeti ja sai vigastada sadu inimesi; hoiatab IS/Da'eshi kriminaalsete tegude aluseks oleva äärmusliku sektantliku ideoloogia levimise ohu eest;
15. peab murettekitavaks AQAPi suutlikkust saada kasu halvenevast poliitilisest ja julgeolekuolukorrast Jeemenis; nõuab tungivalt, et kõik konflikti osapooled näitaksid üles kindlat kohustust ja pühendumust võitluseks selliste äärmuslike ja terroriorganisatsioonidega nagu IS/Da'esh ja AQAP, käsitledes seda kõrgeima prioriteedina; hoiatab, et kõik püüded kasutada neid rühmitusi enda asemel ära võitluses tajutud vaenlaste vastu annavad vastupidise tulemuse ning ainult suurendavad ebastabiilsust, sektantlikku verevalamist ja naaberriikide destabiliseerimist;
16. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, liikmesriikide parlamentidele ja valitsustele, ÜRO peasekretäri erisaadikule Jeemenis, Jeemeni ja Saudi Araabia Kuningriigi valitsustele ning Pärsia lahe koostöönõukogu ja Araabia Riikide Liiga parlamentidele ja valitsustele.